 © Mariusz Formanowicz, 2008-2018

o. Telesfor Dybizbański, OCarm (1822-1895)

– karmelita trzewiczkowy, powstaniec styczniowy

Fotografia ks. Dybizbańskiego[1]

Ojciec Telesfor Dybizbański, ochrzczony jako Stefan (bądź Szczepan; łac. *Stephanus*), był synem rzemieślnika Józefa Dybizbańskiego i jego żony Tekli ze Szramkowskich. Urodził się 26 grudnia 1822 roku w Buku koło Poznania[2]. Tam też rozpoczął naukę, którą kontynuował w Poznaniu. W 1841 roku wstąpił do zakonu karmelitów trzewiczkowych w Kłodawie. Po trzech latach złożył śluby zakonne i przybrał imię Telesfor[3]. Następnie przeniósł się do Warszawy, do klasztoru karmelitów na Lesznie. U misjonarzy w Warszawie ukończył gimnazjum i zdał maturę. Święcenia kapłańskie przyjął 26 maja 1850 roku[4,5]. W klasztorze OO. Karmelitów w Warszawie przy ul. Leszno 671a (cyrkuł 6), mieszkał jeszcze w roku 1854[6].

Wiele podróżował pełniąc rozmaite funkcje w zakonie karmelitów. W roku 1850 był klerykiem-diakonem w Kłodawie. W kolejnych latach był prokuratorem (ekonomem) w Woli Gułowskiej w woj. lubelskim. Następnie uczył studentów i był kaznodzieją w Warszawie i Kłodawie. Ostatni zapis z księgi zakonnej pochodzi z roku 1862[7].

Wspomnienia rodzinne mówią, że o. Dybizbański wziął udział w powstaniu styczniowym. Został ujęty przez Rosjan i osadzony w więzieniu. Tylko dzięki wstawiennictwu znajomego urzędnika rosyjskiego opuścił areszt. Został jednak zmuszony do emigracji. W tym miejscu przekazy rodzinne pokrywają się z faktami historycznymi. W ramach represji popowstaniowych w dniu 8 listopada 1864 roku car Aleksander II wydał ukaz o zniesieniu zgromadzeń klasztornych. W konsekwencji wielu zakonników i zakonnic zostało skazanych na tułaczką, a część opuściła Królestwo Polskie. W tej grupie znalazł się o. Telesfor Dybizbański. Wraz z kilkoma innymi karmelitami w dn. 8 (20) grudnia 1864 roku wyjechał za granicę. Posiadał paszport emigracyjny wydany przez Króla Pruskiego[8]. Na mocy wspominanego ukazu carskiego oraz przepisów uzupełniających dotyczących zakonników przebywających za granicą, ks. Dybizbański znalazł się w grupie księży, którzy otrzymywali corocznie zapomogę w kwocie 150 rs[9,10].

Usunięty z zaboru rosyjskiego udał się do Niemiec, stamtąd do Rzymu, a później do Szwajcarii. Otrzymawszy od władz austriackich pozwolenie na sprawowanie funkcji duszpasterskich przybył do Galicji, gdzie od 14 maja 1868 roku objął wikariat w Radłowie. Po niecałym roku (15 lutego 1869) przeniósł się do parafii w Lisiej Górze,

---

[1] Fotografia wykonana w atelier Hugo Schreinzera, działającego w Białej i Bielsku w latach 1878-1920.
[2] Księga ochrzczonych parafii w Buku, LB 1821-1828, s. 19, poz. 216; chrzest 27.12.1822, chrzestni: Łukasz Dybizbański i Jadwiga Sobierajewicz.
[3] Archiwum OO. Karmelitów na Piasku w Krakowie; AKKr 167/A167, familia zakonna klasztoru kłodawskiego z roku 1865.
[4] Archiwum Diecezji Tarnowskiej: schematyzmy, kartoteka ks. Telesfora (Stefana) Dybizbańskiego.
[5] *Personalstand der Welt- und Ordensgeistlichkeit des Bisthums Breslau österreichischen Antheils für das Jahr 1894*, Wrocław 1894, s. 18 ; „Posłaniec Niedzielny", R 1, Nr 14, Wrocław 7 kwietnia 1895, s. 8/8.
[6] Skorowidz mieszkańców Warszawy z 1854 r. Zob.: http://www.przodkowie.com/warszawa/.
[7] Archiwum OO. Karmelitów na Piasku w Krakowie; AKKr 171/544, *Liber decretalis* 1769- 1864.
[8] P. Kubicki, *Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i ojczyzny w latach 1861-1915*: materjały z urzędowych świadectw władz rosyjskich, archiwów konsystorskich, zakonnych i prywatnych. Cz. 1, Dawne Król. Polskie. T. 3, Sandomierz 1933. s. 586, 600. Cytat z książki: „Karmelici trzewiczkowi i bosi. 1. Podług wykazu jen. plca na Kr. P. Nr. l2 z 1864 r. z państwa roś. wyjechali „dobrowolnie" zagranicę: ks. Maksymiljan Wolański, 1. 61, ks. Telesfor Dybizbański, 1. 42 i in.".
[9] „Gazeta Polska" nr 8 (4 stycznia 1889), s. 2 ; „Przegląd Katolicki" R. 27, nr 9 (28 lutego 1889), s. 140.
[10] „Gwiazdka Cieszyńska" R. 48, nr 14, (6 kwietnia 1895), s. 137.

następnie 30 marca 1872 objął wikariat w Borzęcinie, a 15 lutego 1875 w Uściu Solnym[11]. W zapisach diecezji tarnowskiej figurował, jako Telesfor Dybizbański kapłan diecezji poznańskiej[12]. W roku 1877 zapis o ks. Telesforze Dybizbańskim, *duchownym z archidiecezji warszawskiej*, pojawił się w elenchusach sąsiedniej diecezji krakowskiej. W latach 1879-1880 był tu *duchownym bez funkcji*[13].

W 1884 roku za zgodą biskupa wrocławskiego ks. Telesfor Dybizbański uzyskał prowizję na wikariusza kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny w Czechowicach[14,15,]. W szkole przy powstającym właśnie kościele pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Dziedzicach, w każdą niedzielę i święta ks. Dybizbański odprawiał msze św. Uczył tam również religii. Było to duże ułatwienie dla mieszkańców Dziedzic, którzy nie musieli na nabożeństwa udawać się do Czechowic. Ks. Telesfor mieszkał w tym czasie w małym pokoiku we wspomnianej szkole[16]. Z uwagi na podeszły wiek i pogarszający się stan zdrowia od lipca 1891 roku został zwolniony z dalszego obowiązku sprawowania posługi wikarego[17]. Osiadł przy kościele filialnym w Dziedzicach, gdzie pozwolono mu odprawiać msze św[18]. O. Telesfor Dybizbański zmarł 24 marca 1895 roku[19]. Jego uroczysty pogrzeb w obecności dwunastu księży, z których pięciu przybyło z Prus i Galicji, odbył się 27 marca 1895 roku. Mszę św. odprawił ks. proboszcz Franciszek Muzyczka z Czechowic. Doczesne szczątki księdza spoczęły w grobie ufundowanym i wymurowanym na koszt wdzięcznych mieszkańców gminy Dziedzice[20]. Grób ten zachował się do dnia dzisiejszego[21].

Cmentarz przy kościele pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Czechowicach-Dziedzicach,
miejsce wiecznego spoczynku ks. Telesfora Dybizbańskiego

[11] *Wiadomości kościelne 1874/1875*, red. O. Holynski, Lwów 1875, s. 102.
[12] Archiwum Diecezji Tarnowskiej: schematyzmy, kartoteka ks. Telesfora (Stefana) Dybisbańskiego ; *Schematismus Universi Cleri Dioeceseos Tarnoviensis ... AD 1873*, s. 172, 243.
[13] Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie: elenchnusy z lat 1877-1880.
[14] „Gwiazdka Cieszyńska" R. 37, nr 29, (19 lipca 1884), s. 323.
[15] *Elenchus Universi Cleri ... Dioecesis Wratislaviensis*, Wroclaw 1889, s. 66, (*Archipresbyteratus "Bielitz", Dybiźbański Telesophor., coop. prov.*).
[16] L. Piesko, *Historja kościoła w Dziedzicach*, „Gwiazdka Cieszyńska" R. 85, nr 42, 44, (31 maja, 7 czerwca 1932), s. 1.
[17] „Gwiazdka Cieszyńska" R. 44, nr 31, (1 sierpnia 1891), s. 313.
[18] *Personalstand der Welt- und Ordensgeistlichkeit des Bisthums Breslau österreichischen Antheils für das Jahr 1894*, Wrocław 1894, s. 18.
[19] „Posłaniec Niedzielny", R 1, Nr 14, Wrocław 7 kwietnia 1895, s. 8/8.
[20] „Gwiazdka Cieszyńska" R. 48, nr 14, (6 kwietnia 1895), s. 137.
[21] Na podstawie informacji uzyskanych od ks. mgr Antoniego Młoczka, proboszcza **p**arafii pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Czechowicach-Dziedzicach.

* * *

Z zachowanych po dziś dzień przekazów rodzinnych wynika, że po śmierci brata-księdza Marianna z Dybizbańskich Formanowiczowa otrzymała przesyłkę z jego osobistymi rzeczami. M.in. z sutanną, brewiarzem, różańcem i krzyżem wykonanym z egzotycznego drewna. Pochodził on prawdopodobnie z Ziemi Świętej. Z tej racji oraz z uwagi na fakt, iż pierwotnie był własnością księdza o chwalebnej, patriotycznej przeszłości, a także dlatego, że krzyżowi temu przypisywano cudowną moc sprawczą, krucyfiks ów stał się relikwią rodzinną[22].

[22] Wspomnienia i materiały ze zbiorów rodzinnych.